

**NOQULAY IQLIM SHAROITIDA ZAMONAVIY
AGROTEXNOLOGIYALAR QO'LLASH ORQALI
QISHLOQ KO'JALIGINI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI**

**mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiya materiallari**

2025-yil 21-22-aprel

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

TABIIY FANLAR VA AGROBITEKNOLOGIYA FAKULTETI

AGRONOMIYA VA TUPROQSHUNOSLIK KAFEDRASI

**NOQULAY IQLIM SHAROITIDA ZAMONAVIY
AGROTEKNOLOGIYALAR QO'LLASH ORQALI
QISHLOQ XO'JALIGINI KOMPLEKS RIVOJLANTIRISH
ISTIQBOLLARI**

**mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy
konferensiya materiallari**

2025-yil 21-22-aprel

Buxoro – 2025

Хулосалар. Қашқадарё вилоятининг суғориладиган оч тусли бўз тупроқлари шароитида такрорий экин сифатида помидор Волгоградский 5/95 ва Мустақиллик-28 навларини ўстириш кўп жиҳатдан ҳар уяга солинадиган органик ва минерал ўғитлар меъёрларига ҳамда ўстирувчи стимуляторлар билан ишлашга боғлиқ экан. Помидор навлари кўчат ўтказиш олди 5 т/га гўнг + $N_{150}P_{120}K_{75}$ кг/га ҳисобида ҳар уяга 1,0 кг гўнг + 8,0 граммдан аммоний селитраси, 4,4 грамм аммофос ва 2,1 грамм калий хлорид ўғити биргаликда солиниб, ўсимлик шоналаш-гуллаш даврида ўстирувчи стимуляторлар (ивин, гиббериллин) эритмасида ишланганда баланд бўйли (70,7-79,6 см), барг сатҳили (0,428-0,548 м²), бақувват илдиз (165-169 г), палак массали (532-555 г) маҳсулдор (586-696 г) туплар шаклланишини таъминлади. Натижада энг юқори товар ҳосилдорликка (30,5-35,5 т/га) эришилди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Азимов Б.Ж., Азимов Б.Б. Методика проведения опытов в овощеводстве, бахчеводстве и картофелеводстве(на узб яз.).Ташкент. Национальная энциклопедия Узбекистана. 2002. –С.217.
2. Белик В.Ф. Методика опытного дела в овощеводстве и бахчеводстве. Москва. 1992.- С. 320
3. Государственный реестр сельскохозяйственных культур, рекомендованных к посеву на территории Республики Узбекистан. Ташкент. 2025. -С.98.
4. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. Москва.1985.-С.351.
5. Литвинов С.С. Методика полевого опыта в овощеводстве. Москва. 2011. -С.648.
6. Низамов Р.А. Возделывание томата(на узб. яз.). Ташкент. 2021.-С.82.
7. Остонакулов Т.Э., Зуев В.И.,О.К.Кодирходжаев. Плодоводство и овощеводство (Овощеводство). На узб. яз. Ташкент. Навруз. 2019. –С. 552.
8. Остонакулов Т.Э, Муродов О.Х., Исмаилов А.И. Оценка сортов и гетерозисных гибридов томата к повторной культуре. Ж.Актуальные проблемы современные науки. Москва.2020.№6.-С.58-61.
9. <http://reestr.gossort.com>.
10. <http://www.agro.uz/uz/services/recommendations/8120/>.

UDK 631.31.634.1

POMIDOR KO'CHATLARINI YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI

L.T Yuldoshov

Buxoro davlat universiteti dotsenti

N.Q. Qahhorov

Buxoro ITS

T.G. Jumayev

Buxoro davlat universiteti o'qituvchisi

J.M.Yarmuhammedov

Buxoro davlat universiteti o'qituvchisi

M.H. Hazratova

Buxoro davlat universiteti talabasi

Annatsiya: Biz pomidor ko'chatlarini yetishtirishda an'anaviy usullardan foydalandik. Erta bahorda va tabiiy isitilgan himoyalangan yerda va ochiq dala uchun pomidor ko'chatlarini yetishtirishni maqsad qildik . Ekiladigan navlar: ochiq va yopiq dalaga mo'ljallangan Gamayun, Alamina, Sayhun, Subhidam, Belle. Biz tajriba uchun: yopiq dalaga mo'ljallangan Singenta kompaniyasining "Barrasol" pomidorini, ochiq dalaga "Moderra" pomidori ispaniyadan keltirilgan. Har hafta qilingan agrotexnik tadbirlar haqida mutaxassis maslahati olinadi. Ko'chatlar 10 haftalik bo'lganda issiqxonaga hamda ochiq maydonlarga ko'chirib o'tkazishga tayyor bo'ldi.

Kalit so'zlar: pomidor, ko'chat, yetishtirish, Gamayun, Alamina, Sayhun, Subhidam, Belle.

Kirish: Biz tajriba uchun ko'plab pomidor navlarining turli adabiyotlardan pomidorning fiziologik morfologik xususiyatlarini o'rgandik. Pomidor ko'chatlarini yetishtirishda iqlim

sharoitini hisobga olish kerak bo'ladi. Ko'chat yetishtirish yil bo'yi amalga oshiriladi. Yil davomida yetishtirilganda har mavsumning o'ziga xos agroteknik qoidalar bor.

Bugungi kunda issiqxona xo'jaliklari ko'plab tashkil etilganligi tufayli ko'chatga bo'lgan talablar xam ortib bormoqda. Biz o'z tajribamizni noyabr oyining oxirlarida boshladik.

Tajriba va natijalar: Biz tajriba uchun: yopiq dalaga mo'ljallangan Singenta kompaniyasining "Barrasol" pomidorini, ochiq dalaga "Moderra" pomidori ispaniyadan keltirilgan.

Dastlab maxsus xandaklar kovlandi. Maxsus kovlangan chuqur chuqurligi 30 sm ko'ndalangiga kesimi 100 sm, uzunasiga 200 sm maxsus chuqur tayyorlandi. Chuqurning 10 sm qismiga turli o'simliklar qoldiqlari, mebel ,uy-ro'zg'or buyumlari yasaydigan har xonalardan chiqadigan chiqindi, yog'och qipidlari , paxta zavodlaridan chiqadigan chiqindilardan foydalanib to'ldiriladi.

5 sm qalinlikda mahaliy chirimagan mol go'ngi bilan to'ldiriladi. Bu ishlarni amalga oshirishdan maqsad qazilgan chuq ur temperaturasini ko'tarishdan hamda temperatura ko'tarilish natijasida anaerof va aerof muhitda o'sadigan zamburug'lar mikro organizmlar ta'sirida to'shama chirib organik o'g'itga aylanib ko'chatlarning o'sishi uchun oziq modda bo'ladi.

- To'shama ustidan 1 sm qalinlikda tuproq yotqiziladi

-5 sm qalinlikda biogumus hayvonlar go'ngidan, paxta tozalash zavodining va mebel ,uy-ro'zg'or buyumlarini yasaydigan korxonalardan chiqadigan chiqindilardan tayyorlangan .

Kovlangan chuqurimizning o'rta qismidan uzunasiga chuqur sathidan 50 sm bilan qilib yo'g'och yoki metaldan to'siq o'rnatamiz. So'ngra ko'ndalangiga yarim oy shaklida to'siqlar [yog'och yoki metal simlardan] foydalanib har 30 sm oraliqda to'siqlarni joylashtiramiz.

-Bu to'siqlarnin vazifasi : chuqurning ustidan yopiladigan poletilen hamda sovuqdan himoya qatlamlarini ushlab turadi.

-Ustiga yopiladigan politelin eni 150 sm ,bo'yi 350 sm bo'lishi shart.

-Kerak bo'ladigan hamma materiallari to'plangach tayyorlangan chuqurimizga o'rtacha hisobda 40 litr isitilgan suv 35-40 ° S da quyiladi. Suvning harorati baland gradusda ham bo'lmasligi lozim chunki chirindi tarkibidagi mikroskopik hayvonlarni o'ldirib yubormaslik lozim.

Suvni mayin qilib chuqurning butun yuzasiga sepiladi. Darhol polietilen qavati yopiladi. Shu holatda 3 sutka yopiq holatda qoldiriladi.

Bu vaqt mobaynida chuqur uchidagi harorat ko'tarilib , gumus temperaturasi ham optimallasadi.

Urug'lar ekilishdan oldin 1sutka oldin mahsus matoga o'rab suvga botirib olib namlanadi va 25-30° S dasaqlanadi. Bu ishdan maqsad urug'larning ertaroq unib chiqishini taminlaydi.

Ekish vaqtida urug'lar chuqur yuzasiga iloji boricha bir tekis tushushi shart. Bir kovlagan chuqurimiz yuzasiga 2m kv bo'lganligini inobatga olib o'rtacha 3000 dan 3,500 tagacha urug' to'g'ri keladi.

Urug'lar bir tekis yoyib chiqilgach urug'larning ustidan 1 sm qalinlikda biogumus sohib chiqiladi. Ustidan suvni mayin qilib sepiladi va yaxshilab yopib qo'ydik. Chuqur ichidagi temperatura kunduzi quyosh chiqqan paytida qish kunlarida ko'cha harorati -2,3-3° S bo'lganda 15-20° S bo'lganiga guvoh bo'ldik. Kechqurun +7+8° S dan pasaymadi. Urug' ekilgandan so'ng 10-12 kunda urug'lar unib chiqa boshladi. 20 kunda 90% urug'larimiz unib chiqadi.

1-rasm. Pomidor ko'chatlarini unib chiqishi.

Ko'chatlarga kunning issiq vaqtida suv sepiladi. Har bir ko'chatlarga alohida palietilen xaltacha qilib yashiklarga o'tqaziladi.

Yashikka o'tqazilgandan so'ng ularga mahsus tayyorlangan. Ozuqa moddalar [yanta, borni kislota va fetorporin] berila boshladi. Har kunlik ko'chatlar holati [bo'yi rangining o'zgarishi chin bor chiqarishi]kuzatib beradi. Har hafta qilingan agrotexnik tadbirlar haqida mutaxassis maslahati olinadi. Ko'chatlar 10 haftalik bo'lganda issiqxonalarga qo'yishga tayyor bo'ldi.

2-rasm. Tayyor ko'chatlar

Xulosa; Biz tajriba uchun ekilgan urug'lardan olingan ko'chatlarini Buxoro viloyati Buxoro , Jondor va Qoroko'l tumanlari hududidagi ochiq va yopiq dalalarga tarqatib, agrotexnikasini ishlab chiqdik , ularni noqulay iqlim sharoitiga qaydorajada moslashganligi va fiziologik ko'rsatkichlarini kuzatib bordik . Mutaxasi sifatida dehqon va fermer xo'jaliklariga tavsiyalar berib bordik va ko'chatlar vegetatsiya davri tugagandan so'ng iqtisodiy samaradorligi hisoblandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Khamraeva D. T., Khojimatov O. K., Uralov A. I. Growth and development of Ferula tadshikorum Pimenov in culture //Acta Biologica Sibirica. – 2019. – T. 5. – №. 3. – C. 172-177.

2. O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jalik ekinlari Davlat reestri. – Toshkent, 2020. – 55 b.

3. Ostonaqulov T.E., Obloqulov D.D. - Takroriy ekin sifatida pomidor o'stirish texnologiyasi. Samarqand, 2008, 115 bet.
4. agaeva, M., Ro'ziyeva, Z., & Jumayev, T. (2024). Biotechnology of increasing the productivity of plants under the influence of microbiological preparations. In BIO Web of Conferences (Vol. 113, p. 01008). EDP Sciences.
5. Jumayev, T. G., & Jamshedovna, Q. J. (2024). MEVALARNI PISHGANLIK DARAJASINI ANIQLASH USULLARI.
5. Yunusov, R., Yuldoshov, L., Jumayev, T., & Haydarov, R. (2024). The concentration of vegetative substances on the retention and rooting of cuttings when growing cherry seedlings on weakly growing grafts. In E3S Web of Conferences (Vol. 587, p. 04019). EDP Sciences.
6. KARTOSHKA HOSILINI OSHIRISHDA O'G'ITLARNING QO'LLANILISHI J Yarmuhammedov ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu.uz) 45 (45)
7. Eshbekov, M., & Saidmuratova, I. (2024). WAYS TO ENSURE THE SAFETY OF AGRO-FOOD IN UZBEKISTAN. Science and innovation, 3(Special Issue 42), 392-398.
8. Ostonaqulov T.E., Zuyev V.I., Qodirxo'jayev O.Q. - Sabzavotchilik. T., 2009, 463 bet.
9. Oromov M., Karimov G'. - Pomidor navlari va o'stirish texnologiyasi. T., 2003, 59 bet.

УДК:635:631.544:531.52

ЎТА ЭРТАГИ ТАРВУЗНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК ҲИМОЯЛАНГАН ЖОЙЛАРДА ЕТИШТИРИШГА МОС НАВ ВА ДУРАГАЙЛАРИ

Умирова Д. М.,
докторант
Остонакулов Т. Э.,
к.-х.ф.д., профессор
Қарши давлат университети

Аннотация. Мақолада вақтинчалик ҳимояланган жойларда ўта эртаги тарвуз нав ва дурагайларининг ўсиши, ривожланиши, туп шаклланиши, барг сатҳи ҳосил бўлиши, пайкал фотосинтетик потенциали, маҳсулдорлиги, ҳосилдорлиги ва мева сифатини ўрганиш натижалари келтирилган. Аниқланишича, энг юқори (20,0-26,6 т/га) эртаги ҳосил, сифатли 7,0-7,6% қантдорлик билан тарвуз Montana F₁, Talisman F₁, Dolby F₁, Krimstar F₁, Hollar - Crimson Sweet нав ва дурагайларидан олингани қайд этилган.

Калит сўзлар: тарвуз нав ва дурагайлари, кўчатлар, плёнкали ҳимояланган жой, ўсиш, маҳсулдорлик, товар ҳосилдорлик, қантдорлик.

Аннотация. В статье изложены результаты изучения роста, развития, формирования куста, листовой поверхности, фотосинтетический потенциал посевов, продуктивности, урожайности и качества плодов сортов и гибридов сверххранного арбуза в условиях временных пленочных укрытий. Выявлено, что наибольший ранний урожай (22,0-26,6 т/га) с высокими качествами (сахаристостью 7,0-7,6%) отмечались у гибридов и сортов- Montana F₁, Talisman F₁, Dolby F₁, Krimstar F₁, Hollar - Crimson Sweet.

Ключевые слова: сорта и гибриды арбуза, рассады, пленочное укрытие, рост, продуктивность, товарная урожайность, сахаристость.

Abstract. The article presents the results of studying the growth, development, formation of the bush, formation of the leaf surface, photosynthetic potential of crops, productivity, yield and quality of fruits of varieties and hybrids of the early watermelon under temporary film shelters. It was revealed that the highest early yield (22.0-26.6 t/ha) with high quality (sugar content 7.0-7.6%) were noted in hybrids and varieties - Montana F₁, Talisman F₁, Dolby F₁, Krimstar F₁, Hollar - Crimson Sweet.

Keywords: varieties and hybrids of watermelon, seedlings, film shelter, growth, productivity, marketable yield, sugar content.

MUNDARIJA

Xamidov Obidjon Hafizovich. KIRISH SO'ZI.....	3
1-sho'ba. QISHLOQ XO'JALIGIDA QO'LLANILAYOTGAN ZAMONAVIY AGROTEKNOLOGIYALAR VA SOHAGA OID MAVJUD MUAMMOLAR.....	5
Sharipov San'at Sulaymonovich, To'xtaev Shonazar Hojiyevich, Xayrullaev Muhridin Faxriddin o'g'li, Odilov Shaxriyor Erkin o'g'li BUXORO VILOYATI SHAROITIDA POLIZ BITINING ZARARI VA ULARGA QARSHI ZAMONAVIY KURASH CHORALARI	6
Остонакулов Т. Э., Исламов А. Ж., Расулов Ф.Ф. ШИРИН ҚАЛАМПИР ДАР ТАШКЕНТА НАВИ ҲОСИЛДОРЛИГИГА ЎЎТИЛАШ МЕЪЁРЛАРИ ВА ЎСТИРУВЧИ СТИМУЛЯТОРЛАРИНИНГ ТАЪСИРИ	9
Остонакулов Т. Э., Мейлиева Ҳ. Ш., ТАКРОРИЙ ЭКИЛГАНДА БОДРИНГ ДУРАГАЙЛАРИ ТАКРОРИЙ ЭКИЛГАНДА ЭКИШ СХЕМАСИ ВА ЎЎТИЛАШ МЕЪЁРИ.....	12
Нуриллаев И. Х., Жаббаров Б. Ш., Остонакулов Т. Э., САБЗАВОТ (ШИРИН) МАККАЖЎХОРИ АЖРАТИЛГАН МОСЛАМУВЧАН НАВ ВА ДУРАГАЙЛАРИ ЎСИШИ ВА ҲОСИЛДОРЛИГИГА ЭКИШ МУДДАТЛАРИНИНГ ТАЪСИРИ	16
R.Yunusov, O.U.Muradova Intensiv olma bog'larida bir yillik novdalarining uzunligi va hajmi nav-payvandtag hamda ko'chat qalinligidan bog'liqligi.....	20
Тошпулатова С. Т., Остонакулов Т. Э., Амантурдиев И. Х., ЭРТАГИ КАРТОШКА НАВЛАРИНИНГ ФОТОСИНТЕТИК ФАОЛЛИГИ ВА ҲОСИЛДОРЛИГИ.....	24
Tilavov X. M., Amirov X. S., Ostonaqulov T. E. QOVUN QOQI HOSILDORLIGI VA SIFATIGA SUG'ORISH TARTIBOTLARINING TA'SIRI	27
Atayeva Zamira Alimovna., Yaxyoyeva Mehrinoz Qobilovna BUXORO VILOYATI SHAROITIDA QO'ZIQORIN YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI.	29
О.Р.Умаров, З.Х.Бафоева, Қ. Қаххоров, Н.Остонова АЗОТЛИ ЎЎТИЛАШ МЕЪЁРИНИНГ БУХОРО- 6 ЎЎЗА НАВИНИНГ ФОТОСИНТЕЗ СОФ МАҲСУЛДОРЛИГИ ВА ҲОСИЛДОРЛИГИГА ТАЪСИРИ	32
Ostonaqulov T. E., Chorshanbiyev P.X., Qovoq nav va duragay namunalari urug'ining unish quvvati, laboratoriya va dala unuvchanligi	34
Остонакулов Т. Э., Тўйчиев Ш. Ш., Исмойилов А.А. ПОМИДОР МУСТАҚИЛЛИК-28 НАВИ ҲОСИЛДОРЛИГИНИ ТУРЛИ ЎЎТИЛ МЕЪЁРЛАРИ ВА ЎСТИРУВЧИ СТИМУЛЯТОРЛАРДА ЎЎГАНИШИ	37
Yuldoshov L.T.,Qahhorov N.Q. Jumayev T.G., Yarmuhammedov J.M., Hazratova M.H., POMIDOR KO'CHATLARINI YETISHTIRISH TEXNOLOGIYASI.....	40
Умирова Д. М., Остонакулов Т. Э., ЎТА ЭРТАГИ ТАРВУЗНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК ХИМОЯЛАНГАН ЖОЙЛАРДА ЕТИШТИРИШГА МОС НАВ ВА ДУРАГАЙЛАРИ	43
Sharipov San'at Sulaymonovich. Avezov To'lqin Tavakkalovich, Xayrullayev Muhridin Faxriddin o'g'li Buxoro viloyati sharoitida oltinko'z entomofagini ko'paytirish texnologiyasi....	46
Kamalov Sherzodbek Sabirovich AGRICULTURAL DIGITALIZATION AND TECHNOLOGY IMPLEMENTATION	49
Jonimqulov T.I., Qishloq xo'jaligida qo'llanilayotgan zamonaviy agrotexnologiyalari.....	55
I.A.Raxmonov, B.E.Xolboyev, A.Yo. Karimova ISSIQXONALARDA O'SIMLIK LARNI YETISHTIRISHDA TOMCHILATIB SUG'ORISHNI TO'G'RI TASHKIL ETISH.....	57
Akbarov Mirjamol Mirodilovich Resistance of root crop varieties (carrots, turnips, radishes) to .60	
Komilova Maftuna Anvarovna Buxoro viloyati tuproq-iqlim sharoitida mos tarvuz navlarini yetishtirish uchun yerlarni tayyorlash.	64
Safarov Elyor, Olimov Bobir Komiljon o'g'li, Abduvahobov Azizbek – talaba, Xasanboyev Shoxrux – talaba Sholi quritish jarayonini avtomatlashtirish	67
Odilova Zulayxo Zoxidjon qizi, Obidov Muzaffarjon Valijonovich BACILLUS THURINGIENSIS BAKTERIYASI ASOSIDAGI PREPARATLARNING ZARARKUNANDA HASHAROT AGROTIS SEGETUMGA TA'SIRI.....	70